

Tontin ostajan ja vuokraajan tietopaketti

Laatu-
maa

Sisällys:

- 3 Pieni sanakirja tontin ostajalle tai vuokraajalle
- 4 Tietoa lomatontin ostajalle ja vuokraajalle
- 6 Tienkäyttäjän ohjeet
- 7 Puuston käsittely kaava-alueilla
- 8 Kestävä loma-asuminen
- 9 Tietoa jätevesien käsittelystä ja talousvesien hankinnasta
- 11 Jokamiehenoikeudet ja -velvollisuudet
- 12 Jätehuolto
- 13 Viisaan kompostoinnin ABC
- 15 Tervettä tietoa lomakotisi vesistöasioista
- 16 Vesirakentaminen
- 17 Loma-asunnon paloturvallisuus
- 18 Kemikaalit
- 21 Huoltokirja
- 22 Lupia maiden ja vesien käyttöön
- 23 Saimaannorppa

Pieni sanakirja tontin ostajalle tai vuokraajalle

Kiinteistö

Kiinteistörekisteriin merkitty, itsenäinen maa-alue mahdollisine rakennuksineen. Kiinteistö käsittää siihen kuuluvan alueen, osuudet yhteisiin alueisiin ja yhteisiin erityisiin etuuksiin sekä kiinteistölle kuuluvat rasiteoikeudet ja yksityiset erityiset etuudet.

Kiinnitys

Kiinteistön käyttäminen velan vakuutena tapahtuu hakemalla kiinteistöön kiinnitys ja luovuttamalla saatu panttikirja velkojalle. Kiinnitystä haetaan kirjaamisviranomaiselta, joka on maanmittaustoimisto. Kiinnitys vahvistetaan hakemuksessa ilmoitetun rahamäärän suuruisena ja sen perusteella annetaan panttikirja. Kiinnitys liittyy panttioikeuden perustamiseen kiinteistöihin. Kiinteistön panttioikeus voidaan perustaa kiinteistöön, sen määräosaan ja määräalaan sekä maanvuokraoikeuteen. Panttioikeus kiinteistöön muodostuu, kun panttikirja luovutetaan velkojalle saamisen vakuudeksi. Panttikirja on asiakirja, josta ilmenee suurin summa, johon kiinteistökiinnitys antaa panttioikeuden. Sitovan panttioikeuden edellytyksenä on, että panttikirja on luovutettu velkojan hallintaan. Jälkipanttaus voidaan toteuttaa panttikirjan haltijalle tehdyin ilmoituksin.

Lainhuuto

Kiinteistön omistusoikeuden kirjaaminen lainhuudatus- ja kiinnitysrekisteriin kirjaamisviranomaisen toimesta. Tontin ostajan on haettava lainhuutoa kuuden kuukauden kuluessa siltä maanmittaustoimistolta, jonka toimialueella tontti sijaitsee.

Lainhuutorekisteri

Sisältää tiedot siitä kuka kiinteistön omistaa.

Kiinteistönmuodostaminen (lohkominen)

Kiinteistönmuodostamistoimitus, jossa tilasta ostettu, rajoiltaan määritetty alue eli määräala tai useampia määräaloja muodostetaan itsenäiseksi kiinteistöksi. Toimituksella voidaan myös siirtää määräala toiseen kiinteistöön.

Määräala

Rajoiltaan määritetty osa kiinteistöstä. Määräala muodostetaan kiinteistöksi kiinteistönmuodostamistoimituksessa.

Määräosa

Murtoluvun osoittama osuus kiinteistöstä. Tällöin ei tiedetä tarkasti mikä fyysinen osa kiinteistöstä määräosa on.

Rasite

Kiinteistön hyväksi toisen kiinteistön alueelle perustettu pysyvä tai määräaikainen käyttöoikeus, jolla pyritään edistämään kiinteistön tarkoitukseenmukaista käyttöä. Rasite koskee näin kahta rekisteriyksikköä, joista toista se palvelee ja toista rasittaa. Esim. oikeus käyttää toisen kiinteistön alueella olevaa ajotietä. Rasitteet ilmenevät kiinteistörekisteriotteesta.

Rasitus

Rasituksella tarkoitetaan pääasiassa jonkun hyväksi perustettua kiinteistöä rasittavaa oikeutta tai saamista, jonka vakuudeksi on vahvistettu kiinnitys käräjäoikeudessa tai joka on kirjattu lainhuuto- tai kiinnitysrekisteriin. Rasitukset ilmenevät rasitustodistuksesta.

Saantokirja

On kauppakirja, lahjakirja, vaihtokirja, perinnönjakokirja, testamentti tms.

Tietoa lomatontin ostajalle

Monen suomalaisen haaveena on oma mökki järven rannalla tai tunturin kupeessa. Ennen mökkiä täytyy kuitenkin hankkia tontti. Tontti on joko lohkottu itsenäinen kiinteistö tai erottamaton määräala. Kun oikea tontti on löytynyt ja päätös ostamisesta vuokrauksen sijaan muodostunut, alkaa kiinteistökaupan eri vaiheisiin tutustuminen.

Ennen kauppaa

Tontin ostaminen Metsähallitus Laatumaalta on mutkatonta ja helppoa. Myyjä kertoo ostajalle jo tontin valintavaiheessa ko. alueen kaavoitustilanteesta, mahdollisuuksista liittyvä vesi- ja jätevesijärjestelmiin, tieoikeuksista ja muista tontin valintaan vaikuttavista tekijöistä. Myyjä laatii hyvissä ajoin ennen sovittua kaupantekopäivää kauppakirjaluonnoksen ja lähettää tämän tutustuttavaksi ja kommentoitavaksi ostajalle. Samoin ostajalle toimitetaan tutustuttavaksi tonttiin liittyvät oleelliset asiakirjat kuten rasiustodistus, kiinteistörekisteriotte, lainhuutodistus sekä kohteen kartta. Rasiustodistuksesta, kiinteistörekisteriotteesta ja kartasta selviää, rasittaako tonttia kiinnitys, kuuluuko tonttiin oikeuksia yhteisiin maa- ja vesialueisiin, kohdistuuko siihen rasitteita, mikä on tontin pinta-ala ja mitkä ovat tontin rajat maastossa. Epäselvyyksien välttämiseksi ostaja ja myyjä käyvät kauppakirjan yhdessä läpi vielä ennen kauppakirjan allekirjoitusta. Ostajan tärkein velvollisuus ennen kaupantekoa on tutustua tonttiin huolella, myös maastossa.

Kauppakirja

Kauppakirjan allekirjoittavat samanaikaisesti sekä myyjä että ostaja tai valtakirjalla heidän asiamiehensä. Myyjän ja ostajan lisäksi läsnä on julkinen kaupanvahvistaja, joka vahvistaa

kaupan allekirjoitustilaisuudessa. Julkisen kaupanvahvistajan varaa myyjä. Kaupanvahvistajan palkkion maksaa yleensä ostaja.

Kaupan jälkeen

Kaupan teon jälkeen vuorossa ovat varainsiirtoveron maksaminen, lainhuudon hakeminen sekä rakennusluvan hakeminen. Näistä ostajalle annetaan tietoa kaupanteon yhteydessä.

Varainsiirtoveron maksaminen

Tontin luovutuksesta maksetaan varainsiirtovero, joka kiinteistökaupassa on 4 % kauppahinnasta. Veron maksaa ostaja oma-aloitteisesti Verohallituksen vahvistamalla varainsiirtoveron tilisiirtolomakkeella ostajan kotikunnan veronkantoyksikön tilille ennen lainhuudon hakemista. Lisätietoja varainsiirtoveron maksamisesta saa myyjältä, verovirastosta ja -toimistosta sekä internetistä osoitteesta www.vero.fi

Lainhuudon hakeminen

Kun kauppa on allekirjoitettu, on tontin ostajan haettava lainhuutoa kuuden kuukauden kuluessa siltä maanmittaustoimistolta, jonka toimialueella tontti sijaitsee. Jollei lainhuutoa haeta oikeassa ajassa, kiinteistön luovutuksesta suoritettava varainsiirtovero korotetaan. Lainhuudatusasioiden käsittelystä peritään hakemusmaksu. Hakemuslomake ja lainhuuto-ohjeet annetaan ostajalle kaupan allekirjoitus-

tilaisuudessa. Hakemuslomakkeita ja ohjeita saa myös maanmittaustoimistosta sekä internetistä osoitteesta www.kirjaamisasiat.fi. Kun lainhuuto haetaan erottamattomalle määräalalle käynnistää lainhuudon myöntäminen kiinteistön muodostamisen eli lohkominen. Ostajan ei tarvitse erikseen hakea kiinteistönmuodostamista. Kun määräalasta on muodostettu kiinteistö, lainhuudatus- ja kiinnitystiedot siirretään automaattisesti koskemaan uutta kiinteistöä.

Rakennusluvan hakeminen

Kaupan allekirjoituksen jälkeen voi lomasuunnittelu ja rakentaminen alkaa. Ennen rakentamisvaiheeseen etenemistä tarvitaan kunnan rakennusvalvonnasta lupa rakennuksen rakentamiseen. Lupa haetaan kirjallisesti. Lisätietoja rakennusluvan hakemisesta ja käsittelystä saa ko. tontin sijaintikunnan viranomaiselta sekä kuntien internetsivuilta.

Lisätietoja:

- www.laatumaa.com
- www.maanmittauslaitos.fi
- www.kirjaamisasiat.fi
- www.vero.fi
- Maakaari 12.4 1995/540
- Kuntien www-sivut

Tietoa lomatontin vuokraajalle

Monen suomalaisen haaveena on oma mökki järven rannalla tai tunturin kupeessa. Ennen mökkiä täytyy kuitenkin hankkia tontti. Tontin vuokraaminen Metsähallitukselta on yksi tapa toteuttaa haave lomanviettopaikasta. Metsähallituksessa tonttien myyntiä ja vuokrausta harjoittaa Metsähallituksen tulosalue Laatumaa. Metsähallituksen maanvuokrasopimuksissa noudatetaan Maanvuokralain (258/1966) muuta maanvuokraa koskevia säännöksiä.

Vuokrasopimus

Vuokrasopimus tehdään aina kirjallisesti. Yleensä vuokrasopimus Metsähallituksen kanssa tehdään kaavoitetuilla alueilla 40 vuodeksi. Vuokrasopimuksessa määritellään vuokralaisen ja vuokranantajan oikeudet ja velvollisuudet, joita sitoudutaan noudattamaan. Tontin vuokranmaksu-kausi on kalenterivuosi. Vuosivuokra peritään yhdessä erässä etukäite-
sesti. Eräpäivä on yleensä helmikuun viimeinen päivä.

Määräaikainen vuokrasopimus Metsähallituksen kanssa päättyy:

- Vuokra-ajan umpeuduttua
- Metsähallitus voi irtisanoa sopimuksen sopimusrikkomuksen takia
- Päätymisestä voidaan sopia yhteisesti
- Vuokralainen irtisanoo sopimuksen vuokra-sopimuksen ehtojen mukaisesti

Vuokrasopimuksen päättyessä Metsähallituksella on oikeus, mutta ei velvollisuutta, lunastaa kirjallisen ennakoilmoituksen perusteella vuokra-alueella olevat vuokralaisen rakennukset maanvuokralaissa säädettyjen perusteiden mukaan määrittävästä hinnasta. Mikäli Metsähallitus ei halua lunastaa rakennuksia, on vuokralaisen siirrettävä ne pois kolmen kuukauden kuluessa vuokrasuhteen päättymisestä ja laitettava alue kuntoon. Irtisanottaessa vuokrasopimus sopimus päättyy kolmen kuukauden kuluttua irtisanomisilmoituksen saapumista seuraavan kalenterikuukauden alusta lukien.

Vuokraoikeuden kirjaaminen

Kun vuokrasopimus on tehty, on vuokraoikeuden kirjaamisen vuoro. Vuokraoikeuden kirjaamista hakee vuokralainen vuokra-alueen sijaintipaikkakunnan maanmittaustoimistolta. Jos useampi henkilö on hankkinut vuokraoikeuden yhdessä, merkitään hakemukseen kunkin hakijan osuus. Kirjaamista on haettava 6 kuukauden kuluessa vuokrasopimuksen tekemisestä. Maanmittauslaitos perii vuokraoikeuden kirjaamisesta hakemusmaksun toimituskirjan antamisen yhteydessä. Lisätietoja vuokraoikeuden kirjaamisesta maanmittaustoimistoista tai internetistä osoitteesta www.kirjaamisasiat.fi.

Rakennusluvan hakeminen

Kun vuokrasopimus on allekirjoitettu, voi loma-asunnon suunnittelu ja rakentaminen alkaa. Ennen rakentamisvaiheeseen etenemistä tarvitaan

kunnan rakennusvalvonnasta lupa rakennuksen rakentamiseen. Lupa haetaan kirjallisesti. Lisätietoja rakennusluvan hakemisesta ja käsittelystä saa ko. vuokra-alueen sijaintikunnan viranomaiselta sekä kuntien internetsivuilta.

Vuokrasopimuksen uusiminen

Vuokra-ajan päättyessä Metsähallitus lähettää ilmoituksen vuokralaiselle. Tällöin vuokralaisella on mahdollisuus ilmoittaa halukkuudestaan uusia vuokrasopimus. Jos vuokrasopimuksen uusimiselle ei ole esteitä, tehdään uusi vuokrasopimus edellä mainittujen periaatteiden mukaisesti. Uusittavan sopimuksen vuokraehdot määräytyvät kulloinkin uusimishetkellä voimassa olevien ehtojen.

Vuokrasopimuksen siirtäminen

Vuokralaisella on oikeus Metsähallitusta kuulematta siirtää vuokraoikeus toiselle, ellei tästä ole muuta sovittu vuokrasopimuksessa. Tällöin se, jolle vuokraoikeus on siirretty, on velvollinen ilmoittamaan kirjallisesti siirrosta Metsähallitukselle. Ilmoitukseen on liitettävä jäljennös saantokirjasta. Sen, jolle vuokraoikeus on siirretty, tulee kirjauttaa vuokraoikeutensa maanmittauslaitoksessa.

Vuokralaisesta omistajaksi

Vuokralaisella on mahdollisuus neuvotella vuokraamansa tontin ostosta kesken vuokrakauden. Ostamista harkittaessa on ensin otettava yhteys Metsähallitukseen. Tällöin tontin hinta tarkistetaan ja varmistetaan, ettei estettä kaupanteolle ole. Jos estettä ei ole, voi kaupan valmistelut alkaa. Kun kauppakirjat on allekirjoitettu, vanha vuokrasopimus lakkaa. Vuokrat tontista peritään yleensä kaupantekohetkeen saakka, ellei muuta ole sovittu. Lisätietoja kiinteistön kauppaan liittyen löytyy sivulta 4.

Lisätietoja:

- www.laatumaa.com
- www.kirjaamisasiat.fi
- Maanvuokralaki 29.4.1966/258

Tienkäyttäjän ohjeet

Muutamia Lapin erämaakohteita ja saarikohteita lukuun ottamatta, on kaikkien Metsähallitukselta vuokrattujen tai ostettujen tonttien läheisyyteen rakennettu tie, jota myöten tontille kuljetaan. Tien käyttöön, ylläpitoon ja huoltoon liittyy monia oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka tontin vuokraajan ja ostajan on hyvä pitää mielessä. Esimerkiksi yksityisteiden kunnossapito on tienkäyttäjien vastuulla.

Tietoa teistä

Suomessa on sekä yleisiä, että yksityisiä teitä. Yleiset tiet ovat kaikkien vapaassa käytössä ja niiden käyttämisestä tai kunnossapidosta ei peritä maksuja. Yksitysteitä Suomessa on n. 350 000 km. Kiinteistön omat, sopimus- tai toimittuutiet ovat yksityisteitä, joiden säännölliseen käyttöön useimmiten tarvitsee luvan ja niiden käytöstä ja kunnossapidosta peritään maksu. Käytännössä kiinteistön omistaja liittyy joko tiekuntaan, joka huolehtii tien käytöstä ja kunnossapidosta tai huolehtii itse muiden käyttäjien kanssa tien ylläpidosta.

Tieoikeus

Tieoikeus tarkoittaa oikeutta rakentaa tie toisen kiinteistön alueelle sekä käyttää ja kunnossapittaa tietä. Lomatontin ostaja saa tieoikeuden tontille kulkua varten joko ennestään olevaa tietä pitkin tai Metsähallituksen toimesta tehdyn tien kautta. Tieoikeus perustetaan samalla, kun tontti lohkotaan omaksi kiinteistöksi ja merkitään kiinteistörekisteriin. Tieoikeus on pysyvä, viranomaisen vahvistama ja kiinteistörekisteriin merkitsemä kiinteistölle kuuluva käyttöoikeus. Tällainen oikeus säilyy myös kiinteistökaupassa eikä uuden omistajan tarvitse sitä erikseen hakea. Tieoikeuden lakkauttaminen tai siirtäminen toiseen paikkaan tapahtuu yksityistietoimituksessa.

Tien kunnossapito- ja maksuvelvollisuus

Tieoikeus tuo mukanaan tienpitovelvollisuuden ja vastuun tienpidosta. Tienpitovelvollisia ovat kaikki tieosakkaat eli tieoikeuden omaavat tontin omistajat tai vuokraajat. Jokainen tie-

osakas on velvollinen osallistumaan tien kunnossapitoon ja siitä aiheutuviin kustannuksiin osuutensa mukaan. Velvollisuus jaetaan tieosakkaiden kesken sen hyödyn mukaan, mikä tien katsotaan kullekin osakkaalle tuottavan. Tienpitovelvollisuuden ja siitä aiheutuvien kustannusten jakamiseksi tieosakkaiden kesken vahvistetaan heille tieyksiköt. Tieyksiköiden perusteella määräytyviä maksuja kutsutaan tiemaksuiksi. Lisätietoja tieyksikköjen määrittämisestä löytyy Maanmittauslaitoksen julkaisusta nro 92 ”Käsikirja yksityisteiden tienpidon osittelusta”.

Tiekunta

Tiekunta voidaan perustaa vain yksityistietoimituksessa tai kunnan tielautakunnan toimituksessa. Kiinteistön omistaja tai vuokraaja, jolle on perustettu tieoikeus toimituksen yhteydessä, voi tehdä aloitteen tiekunnan perustamiseksi. Kun tiekunta on päätetty perustaa, täytyy tieosakkaiden valita tiekunnalle nimi ja toimielin. Toimielimenä voi olla toimitsijamies tai kolmijäseninen hoitokunta. Yksitysteiden hallintoa ja hoitoa ohjaa Yksitystielaki ja -asetus. Lisätietoja yksityistieasioista saa mm. Suomen tieyhdistyksen julkaisusta Tiekunta ja tieosakas 2007 sekä osoitteesta www.tieyhdistys.fi. Yksitysteiden tiekuntien yhteystietoja löytyy parhaiten ao. kunnasta.

Järjestäytymätön tie

Yksitystietä, johon kohdistuu virallisia tieoikeuksia, jota hoitamaan ei ole perustettu tiekuntaa, kutsutaan järjestäytymättömäksi tieksi. **Suuri osa valtion maiden kautta tonteille johtavista teistä on Metsähallituksen rakennuttamia metsäteitä, joita ylläpidetään vain siltä osin, mitä metsätaloudelliset toimenpiteet tai muut Metsähallituksen tarpeet edellyttävät.** Niin kauan kuin tämä tienpidon taso riittää tontin ostajalle tai vuokraajalle, hän voi käyttää tietä tieoikeutensa mukaisesti. Kun vallitseva tienpidon taso ei riitä tontin ostajalle tai vuokraajalle, tai hänellä on halua osallistua tien hoitoa koskevaan päätöksentekoon, voi ostaja tai vuokraaja hakea tiekunnan perustamista ja tieyksiköiden määrittämistä yksityistietoimituksessa tai kunnan tielautakunnan toimituksessa. Yksitystietoimitusta haetaan maanmittaustoimistolta ja kunnan tielautakunnan toimitusta ao. kunnalta.

Miten käytän ja huollan tietä?

Jokainen tienkäyttäjä voi omalla aktiivisuudellaan ja huolellisuudellaan vaikuttaa tien kuntoon. Yksitystielain mukaan jokainen tienkäyttäjä on velvollinen korjaamaan tielle aiheuttamansa rikkoontumisen. Tiealueeksi katsotaan ojasta ojaan -väli. Toisin sanoen tiealue on tieojien ulkoreunojen välinen alue. Helposti tiealueelle tehtäviä kunnostustoimenpiteitä ovat esimerkiksi:

- Ruohojen ja heinien poistaminen trimmerillä ja ruohonleikkurilla
- Roudan nostamien kivien poistaminen sekä maankohoutumien ”silottaminen”
- Tiealueelle ulottuvan vesakon, puuntaimien ja puiden oksien poistaminen
- Tukkiutuneen tierummun avaaminen
- Myös tien lanauksen mahdollisuutta kannattaa tiedustella mm. paikallisilta asukkailta
- Aurasviittojen pystytys talvikunnossapitoa varten

Kelirikko aika

Kelirikolla tarkoitetaan tien kantavuuden heikkenemistä roudan sulaessa tai pitkäaikaisten sateiden seurauksena. Kelirikkoaikana tiet vaurioituvat todella helposti. Normaalisti kevätkelirikko alkaa huhti-toukokuussa ja voi kestää jopa kesäkuun loppuun. Kelirikkoaikoina tien käytössä tulee olla erityisen varovainen ja raskaita kuljetuksia tulee välttää. **Tienkäyttäjä on vastuussa tien vaurioitumisesta, joka saattaa johtaa melko kalliisiin korjauskustannuksiin. Rakennustarpeiden kuljettaminen tontille tulee tehdä silloin, kun maa on jäässä tai tierunko ainakin kuiva.**

Talvikunnossapito

Talvikunnossapito mm. auras ja hiekoitus sekä niistä aiheutuvat maksut kuuluvat tiekunnalle tai tien käyttäjille. Moottorikelkalla ajo on kiellettyä tiealueilla, myös silloin, kun tiellä ei ole talvikunnossapitoa.

Lisätietoja:

- Tielaitos.
Yksitysteiden kunnossapito -opas.
- Suomen tieyhdistys ry.
Tiekunta ja tieosakas, 2007.
- www.tieyhdistys.fi
- www.tiehallinto.fi

Puuston käsittely kaava-alueilla

Metsähallituksen talousmetsäalueilla on eriasteisissa kaavoissa osoitettu aluevarauksia. Ne voivat olla esimerkiksi ympäristö- ja virkistysarvoja korostavia varauksia, jotka tulee ottaa metsätalouden toiminnassa huomioon.

Kaavajärjestelmä

Kaavoitus on Suomessa jaettu kolmeen eriasteiseen kaavatasoon, jotka ovat maakuntakaavoitus, yleiskaavoitus ja asemakaavoitus. Kaikkia näitä kaavatasoja ohjaavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. Ylemmänasteinen kaava on aina alemmanasteisen kaavan laatimisen ohjeena ja osittain myös velvoittavana lähtökohtana, kun laaditaan kaavahierarkissa seuraavaa, alemmaa kaavaa.

Metsänkäsittelyn luvanvaraisuus kaava-alueilla

Metsänkäsittely tarkentuu kaavan metsätalousalueilla ja rakentamiseen osoitetuilla alueilla sekä alueilla, joilla on selkeästi virkistykseen kohdistuvaa käyttöä. Kaavoitetuilla talousmetsäalueilla yleisiä kaavamerkintöjä ovat rakentamisen osalta RA- ja RM- merkinnät sekä virkistyskäytön ja ulkoilun alueilla MU- ja VR- merkinnät. Alueet, joilla on erityisiä ympäristöarvoja, osoitetaan MY- merkinnöillä. Lisäksi käytetään muita merkintöjä tapauskohtaisesti osoittamaan alueen erityispiirteitä, jotka tulee metsätalouden toiminnassa ottaa huomioon.

Edellä kuvatuilla kaavan RA, RM, MU, MY ja VR - alueilla voi tulla kysymykseen maisematyöluvan hakeminen kunnalta puiden poistamiseen. **Asemakaava-alueilla maisematyö lupa on haettava aina, samoin yleiskaava-alueilla, jos se on mainittu kaavamääräyksissä.** Asemakaava ja ranta-asekaava-alueiden tonteilla tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että maanomistaja - tontin ostaja tai vuokratonttien osalla Metsähallitus – hakee maisematyölupaa kunnasta. Kunnan viranomaiset arvioivat suunnitellun puiden poistamisen maisemavaikutusta mm. puiden mää-

rää ja kokoa ja käyvät paikan päällä toteamassa tilanteen tai ohjeistavat asian muulla tavalla. Tonttialueiden ulkopuolella olevilla kaavan metsätalousalueilla (M-merkintä) on Metsähallituksen lisäksi tehtävä toimenpiteistä metsänkäsittelyilmoitus metsäkeskukselle. Alueilla, joilla metsänkäsittely saattaa aiheuttaa voimakkaita maisemavaikutuksia, yleensä tiedotetaan etukäteen tulevista hakkuista ja kuullaan asianosaisia.

Puusto ja maa-aines vuokratontilla

Mikäli tontin vuokraaja on oikeissa kaataa yksittäisiä puita vuokratontilta, on hänen oltava ennen toimenpidettä yhteydessä paikalliseen Metsähallituksen metsätalouden edustajaan. Vuokratontin tonttipuuston poistaminen ja maa-ainesten käyttö on määritetty tarkemmin tontin vuokrasopimuksen ehtoissa.

Lähteet:

- www.finlex.fi
- www.metsa.fi

Kestävä loma-asuminen

Kestävä loma-asuminen on kestävä kehityksen mukaista loma-asumista. Siinä huomioidaan kestävä kehityksen mukaiset osat alueet (ekologinen kestävyys, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys ja taloudellinen kestävyys) loma-asumisen aikana aina maankäytön suunnittelusta itse loma-asunnon käyttöön. Ydinajatuksena on, että tulevien sukupolvien elinmahdollisuuksia ei heikennetä.

Puhutaan myös ekotehokkaasta loma-asumisesta. Ekotehokkuudella tarkoitetaan, että vähemmästä tuotetaan enemmän. Ekotehokkaassa loma-asumisessa tavoitteena on käyttää mahdollisimman vähän materiaaleja, raaka-aineita ja energiaa ja vähentää haitallisia ympäristövaikutuksia.

Asukas voi loma-asuntoaan suunnitellessaan, rakentaessaan ja käyttäessään vaikuttaa useiden eri kokonaisuuksien kautta siihen, kuinka ekotehokasta ja kestävä kehityksen mukaista hänen loma-asumisensa on.

Suunnittelussa huomioitavia asioita:

Loma-asunnon ekotehokkuuteen ja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisuuteen vaikutetaan jo suunnitteluvaiheessa. Alkuvaiheessa kannattaa asettaa loma-asunnolle energiatehokkuus- ja hiilipäästötavoitteet ja miettiä, miten näihin tavoitteisiin päästään. On myös hyvä miettiä, kuinka paljon ja milloin loma-asuntoa käytetään eli mikä on loma-asunnon käyttöaste. Tämä antaa pohjan monille suunnitteluajankaisille valinnoille.

Suunnittelussa huomioitavia rakennuksen ekologisuuteen ja ekotehokkuuteen vaikuttavia asioita ovat mm.

Talon koko

- Suuri talo kuluttaa enemmän kuin pieni teknisistä hienouksista huolimatta.
- Mitoita talo todellisia tilantarpeita varten.

Talon muoto

- Yksinkertainen on kaunista, ja myös ekologista.
- Kompaktin suorakaiteen muotoinen on hyvä vaihtoehto.

Talon käyttöikä

- Valitse kestäviä materiaaleja.
- Huomioi rakenneratkaisut.

- Pidä huoli työn laadusta.

Ikkunoiden koko ja suuntaus

- Sijoita suuremmat ikkunat talon eteläpuolelle.

Tilojen ryhmittely ja huonesijoittelu

- Sijoita lämpöä tuottavat tilat loma-asunnon keskelle ja oleskelutilat eteläpuolelle.

Asunnon muunneltavuus elämäntilanteiden mukaan

- Mieti, muuttuuko loma-asunnon käyttötarve tulevaisuudessa ja miten voit siihen varautua.

Käytettävät materiaalit

- Suosi materiaaleja, jotka ovat paikallisia ja joiden elinkaaren aikainen energian ja materiaalin kulutus ovat vähäisiä.

Energiaratkaisut

- Hyödynnä passiivinen aurinkoenergia.
- Valitse ratkaisuja, jotka hyödyntävät uusiutuvia ja paikallisia energialähteitä.

Vesihuoltovalinnat

- Samantasoiset mukavuudet on monessa tapauksessa toteutettavissa ekologisemmalla sisäkuivakäymälällä.

Rakentamisaikana kestävä kehityksen kannalta huomioitavia asioita:

- Pyri käyttämään työmaalla paikallista työvoimaa ja rakentajia. Näin tuet alueen elinvoimaisuutta ja taloutta.
- Muista, että energiatalouden kannalta loma-asunnon rakentaminen on keskeinen vaihe. Jos rakentamisessa tapahtuu virheitä, vaikuttaa se energia- ja muihin käyttökustannuksiin koko rakennuksen elinkaaren aikana. Virhe saattaa myös heikentää sisäilman laatua. Oleellisesa osassa ovat tehokas valvonta ja välitön puuttuminen mahdollisesti työmaalla havaittaviin energiatalouteen vaikuttaviin puutteisiin. Työmaalle on hyvä valita työmaavalvojiksi ja urakoitsijoiksi henkilöitä, jotka tuntevat energiatalouteen vaikuttavat yksityiskohdat ja valvovat niitä koko rakentamisen ajan.
- Muista jätteiden käsittely myös rakentamisaikana. Vaikka jätteiden lajittelun takia joudukin näkemään hieman ylimääräistä vaivaa, säästää se ympäristöä.
- Suojaa muu tontin ympäristö ja puusto rakentamisaikana ja pyri välttämään turhaa

maaston rikkomista. Varo myös puiden juuria kaivuissa ja tavarankuljetuksissa sekä varastoinnissa.

Käytettäessä huomioitavaa:

Kun loma-asunto on suunniteltu ja rakennettu kestävien periaatteiden mukaisesti, on kestävä loma-asumiseen hyvät edellytykset. Pienilläkin asioilla on merkitystä.

Alla vinkkejä, kuinka olet lähempänä kestävä loma-asumista:

- Käytä loma-asuntoa pitempiä aikoja kerrallaan, mutta kenties harvemmin. Näin liikkumisesta aiheutuvat päästöt pienenevät ja lämmitykseen ja sähkөөn kuluvan energian käyttö tulee optimoiduksi.
- Jos voit, käytä loma-asunnolle matkustamiseen kimpakyytejä tai julkista liikennettä.
- Säädä sisälämpötila sopivaksi, älä lämmitä huoneita turhaan.
- Hanki energiatehokkaita laitteita ja valaistusjärjestelmiä.
- Sytytä valot ja laitteet vasta, kun tarvitset niitä ja sammuta ne heti käytön jälkeen.
- Hyödynnä tulisijojen lämpö.
- Pyri minimoimaan jätteen määrä, lajittele ja kierrätä.
- Älä juoksuta vettä turhaan. Mieti omia vedenkulutustottumuksiasi.

Lähteet ja lisätietoja:

- Lappalainen, M. Energia- ja ekologiakäsikirja, suunnittelu ja rakentaminen.
- www.rakentajanekolaskuri.fi
- K-rauta. Kestävä asuminen opas.
- Suomen Ympäristö 6/2010. Vapaa-ajan asumisen ekotehokkuus.

Tietoa jätevesien käsittelystä ja talousvesien hankinnasta

Lainsäädäntöä talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla tarkennettiin maaliskuussa 2011 ympäristönsuojelulain muutoksella ja Valtioneuvoston hyväksymällä uudella jätevesiasetuksella. Tämä asetus talousjätevesien käsittelystä viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla kumoaa vuonna 2004 voimaan tulleen asetuksen. Asetuksen tarkoituksena on vähentää talousjätevesien päästöjä ja ympäristön pilaantumista ottaen erityisesti huomioon valtakunnalliset vesiensuojelu tavoitteet. Asetuksen myötä myös haja-asutusalueilla sijaitsevilla loma-asunnoissa tulee olla vaatimukset täyttävä jäteveden käsittelyjärjestelmä.

Ympäristönsuojelulain ja asetuksen mukaisesti:

- Kiinteistöllä, jota ei ole liitetty viemäriverkoston eteen, on oltava ympäristönsuojelulain mukaista lupaa, jätevedet on johdettava ja käsiteltävä siten, että niistä ei aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa.
- Jätevesien käsittelyjärjestelmä on suunniteltava, rakennettava ja ylläpidettävä siten, että sillä voidaan kohtuudella normaalikäytössä olettaa saavutettavan asetuksen puhdistusvaatimukset.
- Jos rakennetaan jätevesijärjestelmä tai tehostetaan olemassa olevan järjestelmän toimintaa, tätä koskeva suunnitelma on liitettävä tehtävään rakennus- tai toimenpidelupahakemukseen taikka rakentamista koskevaan ilmoitukseen.
- Jo olemassa olevien jätevesijärjestelmien tulee olla asetuksen mukaisia 1.1.2016 mennessä
- Jätevesijärjestelmästä on oltava selvitys, jonka perusteella on mahdollista arvioida jätevesistä ympäristöön aiheutuva kuormitus.
- Jätevesijärjestelmästä on oltava ajan tasalla olevat käyttö- ja huolto-ohjeet.
- Selvitystä sekä käyttö- ja huolto-ohjeita tulee säilyttää kiinteistöllä.

Selvitä ja valitse!

Loma-asunnon talousveden hankintaa ja jäteveden käsittelyä mietittäessä on hyvä selvittää ensin niitä koskevat määräykset oman loma-asunnon sijaintikunnasta. Kaavamääräyksiin, kunnan rakennusjärjestykseen sekä ympäristönsuojelumääräyksiin tutustuminen antavat ensimmäiset suuntaviivat, kuinka talousvesi voidaan hankkia, ja miten muodostuva jätevesi täytyy käsitellä. Tällöin on hyvä keskustella myös paikkakunnan ympäristöviranomaisen ja rakennustarkastajan kanssa paikkakuntakohteisista ja alueellisista tekijöistä. Kun paikkakunta ja alueelliset suuntaviivat ovat selvillä, on aika pohtia asiaa omasta näkökulmasta. Kannattaa miettiä esimerkiksi, onko loma-asunnon käyttö ympärivuotista, millaiset ovat tulevaisuuden tarpeet, kuinka monta henkilöä loma-asuntoa tavallisesti käyttää, halutaanko loma-asunnolle vesikäymälä vai kuivakäymälä jne. Samalla tutustutaan tonttiin ja alueeseen, ja selvitetään varsinaiseen suunnitelmaan tarvittavia asioita mm. alueen ojien ja vesistöjen sijainnit, korkeuskäyrät, alueella sijaitsevat kaivot sekä maaperän ominaisuudet ja maalaji. Määräyksiin tutustumisen, omien lähtökohtien miettimisen sekä muun esiselvittelyn ohella perehdytään tarjolla olevien talousveden hankintavaihtoehtojen, käymälöiden sekä jäteveden käsittelyjärjestelmien ominaisuuksiin sekä kustannuksiin. **Sopivan järjestelmän valinta pohjautuu esiselvityksiin ja valinnassa on hyvä**

käyttää tarpeen mukaan apuna alan asiantuntijoita.

Suunnittele!

Kun valinnat talousveden hankintaa ja jäteveden käsittelyä koskien on tehty, on suunnitelman teon aika. Suunnitelma kannattaa teettää alan asiantuntijalla esimerkiksi vesihuoltoon erikoistuneella suunnittelijalla. Suunnitelman on oltava riittävän yksityiskohtainen, jotta sen avulla voidaan rakentaa vaatimukset täyttävä järjestelmä ja valvoa rakentamista. Tarkat ohjeet suunnitelman sisällöstä löytyvät talousjätevesi-asetuksen liitteen 1 kohdasta 2 A. Paikkakunnan rakennusviranomaisen valvoo, että jätevesijärjestelmä suunnitellaan asetuksen mukaisesti. Hän arvioi, onko jätevesijärjestelmän suunnittelija riittävän pätevä ja täyttääkö suunniteltu järjestelmä vaatimukset. Tarvittaessa hän pyytää lausunnon ympäristöviranomaiselta. Kaikille loma-asunnoille, joissa on painevesi, on laadittava lisäksi jätevesijärjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeet, joita kannattaa tiedustella järjestelmän valmistajalta. Tarkemmat tiedot käyttö- ja huolto-ohjeiden sisällöstä löytyvät talousjätevesi-asetuksen liitteestä 2.

Rakenna!

Suunnitelmien jälkeen vuorossa on rakentaminen. Rakentajina toimivat vesihuoltoon erikoistuneet maarakentajat tai LVI-urakoitsijat. Järjestelmät rakennetaan yleensä samanaikaisesti kuin loma-asunto, jolloin suunnitelmapiirokset liitetään loma-asunnon rakennuslupahakemuksen yhteyteen. Rakennusviranomaisen hyväksyy jäteveden käsittelyjärjestelmän suunnitelman rakennusluvan yhteydessä ja tarkastaa, että järjestelmä on rakennettu suunnitelman mukaan, ja että rakennuksen omistajalla on käytössään järjestelmän käyttö- ja huolto-ohjeet.

Käytä ja huolla!

Eri järjestelmillä on erilaiset huoltamistarpeensa ja aikansa. Käytöstä ja huollosta saat parhaiten tietoa järjestelmän valmistajalta. Kaiken a ja o on kuitenkin järjestelmän säännöllinen tarkkailu, johon kuuluu myös kunnan ympäristöviranomaisen mahdollisesti vaatima säännöllinen näytteenotto. Näin varmistetaan järjestelmien toimivuus, ja taataan niin käyttäjien kuin ympäristönkin hyvinvointi. Käytöstä ja huollosta saat tietoa parhaiten mahdolliselta järjestelmän valmistajalta.

Lisätietoja:

- www.finlex.fi (ajantasainen lainsäädäntö)
- www.ymparisto.fi (paljon asiaan liittyvää tutkimustietoa)

Lähteet:

- Lounais-Suomen ympäristökeskus. Jätevesien käsittely haja-asutusalueella, 2004.
- Suomen ympäristökeskus. Haja-asutuksen jätevesien käsittelyn tehostaminen, 2001.
- Suomen ympäristökeskus. Hyvä jätevesien käsittely, 2004.
- Hämeen ammattikorkeakoulu. Haja-asutuksen vesihuolto, 2008.

Jäte- ja talousvesijärjestelmiä

Talousvesi

Alueellisista tekijöistä riippuen talousvesi loma-asunnolle hankitaan yleensä liittymällä vesilaitoksen vesijohtoverkkoon tai paikallisen osuuskunnan vesijohtoverkkoon, rakentamalla oma tai usean talouden yhteinen kaivo tai tuomalla talousvesi vakituiselta asunnolta. Paras vaihtoehto löytyy vertailemalla hankinta- ja käyttökustannuksia sekä ratkaisun varmuutta veden laadun ja määrän kannalta.

Liittyminen vesilaitoksen vesijohtoverkkoon tai vesiosuuskuntaan

Ensisijainen ratkaisu talousveden hankintaa mietittäessä on liittyminen vesilaitoksen vesijohtoverkkoon tai alueella toimivaan vesiosuuskunnan verkostoon. Liittymiskustannukset ja käytännöt vaihtelevat aluekohtaisesti. Tietoja ko. alueen vesilaitoksen toiminta-alueesta, liittymismahdollisuuksista ja – velvollisuuksista sekä paikallisista vesiosuuskunnista saa ko. paikkakunnan viranomaisilta.

Oma tai yhteinen kaivo

Oma tai naapurin kanssa yhteinen kaivo on hyvä vaihtoehto talousveden hankintaan, jos ko. alueelle ei ulotu vesilaitoksen tai paikallisen vesiosuuskunnan vesijohtoverkkoa. Yhteinen vedenhankinta on usein edullisin vaihtoehto. Kaivo voidaan rakentaa joko rengas- tai kallioporakaivona. Yleensä rengaskaivo on kustannuksiltaan edullisempi. Kustannuksiin vaikuttaa myös kaivoveden laatu. Kaivon vesi tulisi tutkia aina ennen uuden kaivon käyttöönottoa. Jos vedestä löytyy terveydelle haitallisia aineita, täytyy kaivon yhteyteen asentaa vedenpuhdistuslaitteisto. Tällöin kustannukset saattavat nousta paljonkin arvioidusta. Ennakkoon alueen kaivovesien ja pohjavesien laadusta saa tietoa esim. terveystarkastajalta ja GTK:lta. Lisätietoja kaivon suunnittelusta ja rakentamisesta löytyy esim. Suomen ympäristökeskuksen julkaisemasta oppaasta ”Kaivon paikka” ja ympäristöhallinnon internetsivuilta www.ymparisto.fi. Vedenpuhdistuslaitteista tietävät parhaiten niiden valmistajat ja jälleenmyyjät.

Jätevesi

Loma-asunnot sijaitsevat suurimmaksi osaksi haja-asutusalueella, jonne vesi- ja viemärlaitosten viemäriverkko ei yllä. Tällöin loma-asuntojen jäteveden käsittely suositellaan ensisijaisesti hoidettavaksi ns. kyläpuhdistamossa tai usean kiinteistön yhteisissä, keskitetyissä jäteveden käsittelyjärjestelmissä. Toissijaisena vaihtoehtona suositellaan kiinteistökohtaisen puhdistamon rakentamista. Usean kiinteistön yhteinen jäteveden käsittelyjärjestelmä tulee yleensä kustannuksiltaan edullisemmaksi ja usein yhteisten järjestelmien toimintavarmuus on tasaisemman kuormituksen takia parempi kuin kiinteistökohtaisten. Yleisimmät jäteveden käsittelyvaihtoehdot haja-asutusalueella ovat kiinteistökohtaiset ja yhteiset, maahanimeyttämöt, maasuodattamat tai tehdasvalmisteiset pienpuhdistamat. Jos lisäksi päädytään kuivakäymälään, käsiteltäväksi jäävät ainoastaan erilaiset pesuvedet, jolloin jätevesien käsittely helpottuu. Erilaisista käymälöistä löytyy runsaasti tietoa internetistä ympäristöhallinnon sivuilta www.ymparisto.fi sekä eri laitevalmistajilta.

usein joutua täydentämään fosforin lisäkäsitteilyllä esim. jälkisuodatuksella.

Tehdasvalmisteinen pienpuhdistamo,

Pienpuhdistamat ovat tehdasvalmisteisia laitteita, jotka mitoitetaan ja asennetaan valmistajan ohjeiden mukaan. Toimivat usein aktiivilietemenetelmällä, jonka toimintaa ohjataan bakteerien ravinnon- ja ilmansaantia ohjaillemalla. Enemmän tietoa tehdasvalmisteisista pienpuhdistamoista löytyy eri laitevalmistajilta.

Panospuhdistamo

Pääsääntöisesti aktiivilietemenetelmällä toimiva tehdasvalmisteinen pienpuhdistamo, käyteen mustien vesien puhdistamiseen.

Umpisäiliö

Umpisäiliö tulee kyseeseen, kun mikään edellä mainituista menetelmistä ei sovellu loma-asunnon jätevesien käsittelyyn. Jätevedet kootaan umpisäiliöön ja kuljetetaan loka-autolla jätevedenpuhdistamolle, jossa ne käsitellään. Näin ollen umpisäiliö ei poista jätevesiongelmaa, vaan ainoastaan siirtää sen. Umpisäiliö on myös huoltokustannuksiltaan kallis. Käytetään pääsääntöisesti luonnonsuojellullisesti tärkeillä alueilla sekä vaikeasti perustettavissa paikoissa esim. kallioiset tontit.

Esimerkkejä eri vesihuoltoratkaisuista

Jokainen alue on omanlaisensa ja yksiselitteisiä ratkaisuja soveltuvimmista järjestelmistä ei voida antaa. Ratkaisu täytyy aina hyväksyttävä kunnan valvovalla viranomaisella. Seuraavassa kuitenkin muutamia esimerkkitapauksia:

Kuivakäymälä ja painevesi

Ratkaisu: Pesuvedet puhdistetaan maapuhdistamossa tai pienpuhdistamossa.

Kuivakäymälä ja vesi kannetaan tai pumpataan sisään käsin

Ratkaisu: Pesuvedet imeytetään maahan tai johdetaan pienimuotoiseen maapuhdistamoon tai vanhaan järjestelmään.

Vesivessa ja painevesi

Ratkaisu: Ensisijaisesti loma-asunto liitetään kunnan viemäriverkkoon. Jos tämä ei ole mahdollista, vesikäymälän jätevedet ja pesuvedet puhdistetaan maapuhdistamossa tai pienpuhdistamossa. Jos maapuhdistamoa tai pienpuhdistamoa ei voida kiinteistölle sijoittaa, johdetaan vesikäymälän jätevedet umpisäiliöön ja esikäsitellään pesuvedet saostussäiliössä ja puhdistetaan maa- tai pienpuhdistamossa.

Käsittelymenetelmät lyhyesti:

Saostussäiliö tai kaivo

Saostussäiliö tai -kaivo ei yksin riitä puhdistamaan jätevesiä riittävästi. Näin ollen se toimii varsinaista puhdistusjärjestelmää ennen jätevedettä esikäsittelevänä yksikkönä. Jäteveden kiinteä aines laskeutuu pohjalle lietteenä ja vettä kevyemmät aineet nousevat pinnalle. Selkeytynyt jätevesi johdetaan jatkokäsittelyyn. Liette toimitaan jätevedenpuhdistamolle käsiteltäväksi säännöllisin väliajoin.

Maahan imeytys

Maahan imeytys soveltuu käytettäväksi silloin, kun maaperä ko. alueella ei ole liian tiivis. Maaperä suunnittelualaueella on siis hyvä tutkia ennen varsinaista suunnittelua. Lisäksi on varmistettava, että kyseessä ei ole pohjavesialue ja ettei lähitöllä ole talousvesikaivoja. Saostussäiliössä tai -kaivossa esikäsitelty vesi jaetaan reiitettyjä imeytysputkia myöten maahan rakennettuun imeytyskaivantoon, jonka pohjalle on laitettu sepeliä. Kaivannon pohjalle muodostuu biokerros, jonka läpi suodattava jätevesi puhdistuu. Puhdistunutta jätevedettä ei kerätä erikseen vaan se imeytyy maaperään.

Maasuodattamo

Maasuodatus valitaan lähinnä silloin, kun imeytys maahan ei ole mahdollista. Saostuskaivossa tai -säiliössä esikäsitelty vesi jaetaan jakokaivon ja -putkien avulla imeytysputkiin, joista edelleen suodatinkenttään. Suodatinkenttä on rakennettu eri tavoin läpäisevistä sepeli- ja hiekkalajiterroksista. Jätevesi puhdistuu suodattamalla suodatinkerroksen läpi. Puhdistunut jätevesi kerätään kokoomaputkistoon ja -kaivon, josta se johdetaan maasuodattamoon tai vesistöön. Maasuodatinta saatetaan

Lisätietoja:

- www.ymparisto.fi (tutkimuksia eri järjestelmistä)
- Järjestelmien valmistajat

Lähteet:

- Lounais-Suomen ympäristökeskus. Jätevesien käsittely haja-asutusalueella, 2004.
- www.ymparisto.fi
- Suomen ympäristökeskus. Haja-asutuksen jätevesien käsittelyn tehostaminen, 2001.
- Suomen ympäristökeskus. Hyvä jätevesien käsittely, 2004.
- Kuntien www-sivut
- www.luvy.fi
- Asetus talousjätevesien käsittelystä vesihuoltolaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisella alueella.

Jätevesisanasto

Harmaat vedet

Harmailla vesillä tarkoitetaan kiinteistöltä muodostuvaa jätevettä, joka koostuu pesu- ja käyttövedestä, mutta ei vesikäymälän jätevesistä. Harmailla vesillä puhdistustarve on pienempi, kuin mustilla vesillä. Voidaan toteuttaa käyttämällä asetuksen lievempiä puhdistusvaatimuksia.

Mustat vedet

Mustilla vesillä tarkoitetaan pesu- ja käyttövesiä, johon sisältyy myös vesikäymälän jätevedet. Jäteveden puhdistustarve on suurempi, kuin harmailla vesillä. Käsitellään asetuksen mukaisesti.

Jokamiehenoikeudet ja -velvollisuudet

Perinteiset jokamiehenoikeudet ja maamme runsaat metsät ja vesistöt antavat erinomaiset puitteet liikkua ja virkistäytyä luonnossa. Jokamiehenoikeuksilla tarkoitetaan jokaisen oikeutta käyttää luontoa siitä riippumatta, kuka omistaa alueen tai on sen haltija. Luonnon käyttämiseen jokamiehenoikeuksien sallimissa rajoissa ei siis tarvita maanomistajan lupaa eikä oikeuksien käyttämisestä tarvitse maksaa mitään. Luonnonsuojelualueilla eivät kuitenkaan jokamiehenoikeudet ole sellaisenaan voimassa. Jokamiehenoikeuksiin sisältyy aina vaatimus niiden harmittomuudesta. Oikeutta ei saa käyttää haittaa tai häiriöitä tuottavalla tavalla.

Jokamiehenoikeudella saat

- liikkua luonnossa omin voimin eli jalan, hiihtäen tai pyöräillen
- liikkua muualla kuin pihamaalla sekä muilla kuin sellaisilla pelloilla, niityillä tai istutuksilla, jotka voivat kulkemisesta vahingoittaa
- oleskella tilapäisesti - esimerkiksi teltailla riittävän etäällä asumuksesta - siellä, missä liikkuminenkin on sallittua
- poimia luonnonmarjoja, sieniä ja kukkia
- kulkea, uida ja peseytyä vesistöissä sekä kulkea jäällä
- onkia ja pilkkiä.

Jokamiehenoikeudella et saa

- aiheuttaa häiriötä tai haittaa toisille
- häiritä tai vahingoittaa lintujen pesiä ja poikasia
- häiritä poroja ja riistaeläimiä
- kaataa tai vahingoittaa kasvavia puita, ottaa kuivunutta tai kaatunutta puuta, varpuja, sammalta tms. toisen maalta
- tehdä avotulta toisen maalle ilman lupaa tai pakottavaa tarvetta
- häiritä kotirauhaa esimerkiksi leiriytymällä liian lähelle asumuksia tai meluamalla
- roskata ympäristöä

- ajaa moottoriajoneuvolla maastossa ilman maanomistajan lupaa
- kalastaa ja metsästää ilman asianomaisia lupia
- onkia tai pilkkiä lohi- ja siikapitoisissa koski- ja virtapaikoissa
- päästää koiraa yleiselle uimarannalle, lasten leikkipaikaksi varatulle alueelle, kunnostetulle ladulle tai urheilukentälle
- pitää koiraa kytkemättömänä taajama-alueella, kuntopolulla tai toisen alueella
- pitää koiraa kytkemättömänä 1.3. - 19.8. välisenä aikana edes omalla alueella.

Nämä oikeudet ja rajoitteet koskevat myös ulkomaalaisia.

Lemmikit

Toisen alueella koiraa ei saa pitää milloinkaan irti ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa. Edellä olevan lisäksi koirat on pidettävä kytkettyinä tai välittömästi kytkettävänä maaliskuun 1. päivästä elokuun 19. päivään saakka. Alueen omistajan tai haltijan luvalla koiraa saa pitää kytkemättömänä pihamaalla tai puutarhassa ja koiran pitämiseen varatulla aidatulla alueella. Lisäksi Metsähallitus tarjoaa koiranulkoilutus lupia hallitsemilleen alueille, jolloin koiraa voidaan pitää kytkemättömänä irtipitoaikana Metsähallituksen alueilla.

Lähteet:

- www.luontoon.fi
- Ympäristöministeriön julkaisu: Jokamiehenoikeudet 2010

Jätehuolto

Jäte on jätelain mukaan aineita tai esineitä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä. Lain tarkoituksena on vähentää vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle. Jätelain mukaan jätettä ei saa hylätä eikä käsitellä hallitsemattomasti (mm. roskaamiskielto). Roskaamiskielolla tarkoitetaan, ettei ympäristöön saa jättää mitään, mikä aiheuttaa epäsiisteyttä, rumentaa maisemaa, vähentää viihtyvyyttä tai saa aikaiseksi muuta haittaa yleiselle ja yksityiselle edulle. Loma-asujan tulisikin pitää tavoitteena, että jätettä syntyy loma-asunolla mahdollisimman vähän ja pyrkiä kestävään kehitykseen sekä luonnonvarojen järkevään käyttöön. Helpoimmin se onnistuu loma-asunnolla kierrättämällä, uusiokäyttämällä sekä kompostoimalla.

Miten järjestät jätehuollon loma-asunnollesi

Jätteen keräyksestä ja kuljetuksesta huolehtii jätteen haltija. Jätteen haltijan tulee liittyä järjestetyn jätehuollon piiriin. Vapautuksia jätekuljetukseen ei ole 1.1.2006 jälkeen enää myönnetty yksittäisille kiinteistöille. Jätteidenkuljetus vakituiseen asunnon tai teiden levähdyspaikkojen roska-astioihin ei ole sallittua.

Vastuu jätteidenkuljetuksesta on kunnalla tai kunnan nimeämällä taholla. Usein haja-asutusalueilla ei ole kiinteistökohtaista jätteidenkuljetusta vaan on liityttävä aluekeräyspisteeseen, joka on kunnan, kuljetusyrityksen tai alueellisen jätehuoltoyrityksen perustama jätteidenkeräyspiste. Kunnan tulee järjestää jätteidenkeräyspisteet siten, että ne ovat tavanomaisten yhdyskuntajätteiden osalta (seka-, bio-, kuiva-,

energia- yms. jäte) kohtuullisesti saavutettavissa. Myös kimpfakeräyspisteet voivat olla mahdollisia useamman kiinteistön liittyessä yhteen järjestettävässä jätteidenkuljetusta. Liittymistä järjestettyyn jätteidenkuljetukseen voi tiedustella omasta loma-asutokunnasta. Myös jätteesijärjestelmien lietteiden käsittelystä tulee huolehtia oikein. Lietteiden poiskuljetuksen toteuttaa pääsääntöisesti jätelain mukaisesti rekisteröity yritys.

Omatoiminen jätehuolto

Perinteisesti haja-asutusalueella on jätehuollosta huolehdittu omatoimisesti. Käytössä olleita menetelmiä ei enää nykyisin pidetä kaikilta osin hyväksyttävänä. Kunta asettaa jätehuoltomääräyksissään omatoimiselle jätteidenkäsittelylle rajoituksia, joita voi tiedustella oman loma-asutokuntansa ympäristöviranomaiselta. Esimerkiksi käymäläjätteiden hautaaminen maahan tai puutarhajätteiden vieni luontoon on kiellettyä. Ne suositellaan kompostoitaviksi, mikä usein huomiodaan myös jätehuoltomaksuissa. Kompostoinnissa on kuitenkin otettava huomioon, ettei se muistuta tunkiota. Avokompostissa ei saa kompostoida elintarvikkejätettä. Oikein toteutettuna kompostointi tuottaa hyvää multaa. Jätteiden poltto ulkona tai tulisijoissa ei ole suositeltavaa. Alhaisissa lämpötiloissa polttoprosessi on tehoton ja aiheuttaa suuria haitta-ainepäästöjä. Biohajoavaa pakkausjätettä ja paperia kuitenkin voi kuitenkin käyttää normaalisti sytykkeenä, ottaen huomioon tulisijan valmistajan

käyttöohjeet. Omatoiminen jätteiden käsittely palvelee myös lajittelua ja kierrätystä. Vaivattomasti lajiteltavia jätteitä ovat:

- Biojätteet
- Pahvit
- Paperit
- Lasit
- Muovit
- Metallit
- Ongelmajätteet

Siistit säännöt

- Mieti jo ostoksilla, miten voit välttää jätteen syntymistä.
- Vältä tuomasta turhia pakkauksia ja kerta käyttöastioita lomakodillesi.
- Lajittele jätteet mahdollisimman pitkälle siellä, missä ne ovat syntyneetkin.
- Älä sekoita hyötyjätettä ja ongelmajätettä keskenään.
- Palauta panttipullot kauppaan. Muun lasin viet kätevästi lasinkeräyspisteisiin.

Lisätietoja:

- Suomen ympäristökeskus.
Haja-asutusalueen jätehuollon palvelutaso-opas, 2004.
- Ojala, K. Kestävän yhdyskunnan käsikirja.
- Olkkonen, V. ym. Jätehuolto-opas.
- www.paperinkerays.fi
- Paperinkeräys Oy:n ilmainen infonumero: 9800 210 210

Viisaan kompostoinnin ABC

A niin kuin aloitus

Kompostoida voit kaiken maatuvan talousjätteen, jopa kananmunan-kuoret, kun ne on murskattu hyvin. Kompostiin käyvät myös ruohot, lehdet ja muut puutarhajätteet. Suuret kasvisjätteet on hyvä silputa ennen kompostiin laitoa. Paperin, metallin, muovin ja lasin kierrätät muutoin.

B niin kuin biococktail

Aina, kun kaadat jäteastian kompostiin, ripottele jätteiden peitoksi seosaineeksi kuiviketta kuten kuivia lehtiä ja neulasia, oksahaketta, multaa, rantaan ajautuneita kaisloja, vanhaa kompostia, kutterinpurua tai höylälästuja. Tarkasta, ettei kuivike ole lahokyllästettyä. Kuivike nopeuttaa maatumista. Se estää kompostia myös tiivistymästä liikaa. Pöyhi kompostia usein. Käännä se kunnolla kerran pari kesässä, jotta ainekset sekoittuvat hyvin ja kompostiin pääsee varmasti kunnolla ilmaa.

C niin kuin come-back

Kun komposti on täynnä, käännä se lapiolla niin, että alla olevat pitkälle lahonneet jätteet ja lahoamattomat, päällä olevat ainekset sekoittuvat. Peittele komposti turpeilla, lehdillä tai muovilla, jotta ravinteet pysyvät kompostissa eikä sinne kasva rikkaruohoja. Jätä komposti jälkikompostoitumaan ja tee viereen uusi kehikko uudelle jätteelle. Jälkikompostointi on valmis, kun kompostin lämpötila ei nouse tehokkaan sekoituksenkaan jälkeen. Käytännössä aikaa kuluu kolmesta kuuteen kuukauteen. Syksyllä jälkikompostoitu komposti on valmis seuraavana keväänä.

Menikö jotain pieleen?

• Kompostissa tuntuu mädäntyneen hajua.

-Olet todennäköisesti käyttänyt kompostiin liian vähän kuiviketta. Lisää sitä ja käännä komposti.

• Kompostiin ilmestyy hyönteisiä.

-Jos hyönteisiä pääsee pesiytymään kompostiin, ne ovat yleensä valkoisia kärpäsentoukkia. Käännä toukkainen kohta kompostin sisäosiin ja peittele liha- ja kalajätteet jatkossa paremmin.

-Liian kuivassa kompostissa saatat törmätä muurahaisiin. Kompostin kastelu ja sekoitus auttavat yleensä.

• Kompostin ainekset eivät lahoa.

-Kompostoi kahvi ja teevedet sekä pesu- ja tiskivedet.

-Kompostissa ei ole ehkä vielä tarpeeksi jätettä. Tilanne korjaantuu jätteen määrän kasvaessa ja lahottajamikrobien päästessä kunnolla töihin.

-Komposti on ehkä liian kuiva. Kastele komposti. Tavallinen vesi käy hyvin, mutta parasta on ravinteikas talousvesi kuten kasvien pesu- ja keitinvesi, kompostoi kahvi ja teevedet sekä pesu- ja tiskivedet.

-Kompostissa on liian vähän typpipitoista jätettä. Pelkkien lehtien ja muiden kasvisjätteiden lahoaminen on hidasta. Lisää ruokajätteiden kompostointia. Voit laittaa kompostiin myös puutarhamyymälöissä kaupan olevaa ureaa.

Kompostin valinnan kulmakivet

Kompostin paikka

- Valitse syrjäinen paikka - kuitenkin kätevästi kulkureitiltä.
- Katso, että kaivo jää ainakin 15 metrin päähän.
- Jos tontin raja on lähellä sopivaa paikkaa, juttule sijoittamisesta naapurisi kanssa.
- Unohda ranta-alue kompostin paikkana.
- Pidä kompostin vieressä kuiviketta vedenpitävässä astiassa.

Huom!!! Paras paikka on tuulensuojainen, multapohjainen paikka, joka on lämmin mutta varjoisa.

Hyvän kompostin mitat:

- Hyvää kompostia ei läpäise jyrsijä.
- Hyvä komposti on luja.
- Hyvässä kompostissa on tiivis kansi.
- Hyvässä talvikäyttöisessä kompostorissa on vähintään viisi senttiä paksu lämmöneristys.

Komposti lomakotisi mukaan

Kehikkokomposti

Tarvitset neljä tukevaa noin puolentoista metrin mittaista tolppaa, joiden varaan kokoat avoimen kehikon laudoista tai katiskaverkosta. Kehikkokomposti sopii erinomaisesti puutarhajätteiden kompostointiin. Jos kehikkokompostista tekee tarpeeksi tiiviin, sinne voi laittaa myös ruuantähteet. Peitä silloin komposti kannella.

Kompostorit ympärivuotiseen käyttöön

Voit hankkia ympärivuotiseksi kompostoriksi esimerkiksi rautakaupasta lämpöeristetyin valmiin laatikkokompostorin. Kysy myös kierrätyskeskuksen vaihtoehtoja.

Talvikompostorin erikoisuuksia

- Eloperäisiä aineita on lisättävä kompostiin läpi talven. Ilman uutta eloperäistä ainetta hyvinkin eristetty kompostori jäätyy. Jäätyminen ei kuitenkaan ole haittaa.
- Pieni kompostori jäätyy helpommin kuin iso kompostori.
- Jäätynyttä kompostoria voi käyttää, mutta muista lisätä kuiviketta kuten toimivaankin kompostiin. Muutoin komposti alkaa mädäntyä keväällä.

Keväiset kompostiniksit

- Herättele jäänyt komposti parilla ämpäri-lisellä kiehuvaa vettä.
- Pidä lämpimällä kevätsäällä kompostorin kansi auki, jotta lämpö pääsee eristettyynkin kompostoriin.
- Lopputulokset: oma multa

Ulkonäkö

Tunnistat valmiin kompostimullan tummas- ta ulkonäöstä ja tavallisen mullan tuoksusta. Kompostimullan lämpötila on myös laskenut samaksi kuin ympäristön lämpötila ja pysyy sama- mana.

Tiiviys

Valmiin kompostimullan tunnusmerkkejä on myös tiiviys. Kunnolla kompostoitunut aines vie vähemmän tilaa kuin alkuperäinen massa.

Kypsytyt ei paranna

Älä kypsytä kompostia liian kauan, sillä kom- posti ei parane vanhetessaan vaan päinvastoin. Vanhetessaan komposti menettää elävyyttään ja ravinteita.

Paras suhde

Voit käyttää oman kompostisi tuottamaa mul- taa lannoitteena tai maanparannusaineena pin- tamultaan sekoitettuna. Maanparannuksen kannalta paras suhde on 1/3 kompostimultaa ja 2/3 tavallista multaa. Vie lomakodin käytän- tö kaupunkiin. Voit kompostoida myös oma- koti-, rivi- ja kerrostalon pihalla tai kannustaa kompostointikäytäntöä käyntiin vaikkapa lap- sesi koululla ja lastentarhalla tai työpaikallasi.

Lisätietoja:

- Alm, G. ym. Kompostointikirja.
- Elkington, J. ym. Vihreän kuluttajan opas.
- Huuhka, E. Ekotarhuri: luonnonmukainen kotiviljely kautta vuoden, komposti ja kompostikäymälä.
- Huuhka, E. Kompostointi kotitaloudessa.
- Malm, J. T. Talousjätteen kompostointi pienkompostoreilla.
- Ruda, L. Linnean kierrätysvinkit.
- Suomen luonnonsuojeluliitto: (toim. H. Tengvall) Kesämökin ympäristöopas.
- Ympäristöministeriö: Pienkompostointiopas. Katso myös ympäristökeskuksen kompostikonsultti: www.ymparisto.fi
- www.saarijarvi.fi
- www.ytv.fi

Tervettä tietoa lomakotisi vesistöasioista

Tietoa Suomen järvistä

Suomessa on 187 888 järveä ja lampea, joista n. 56 000 on yli hehtaarin suuruisia. Inarin pohjoispuolella Lampi-Suomessa on yli 1 000 järveä sadalla neliökilometrillä, kun Järvi-Suomen alueella järviä on noin 40 sadalle neliökilometrille. Suomalaiset järvet ovat melko matalia ja niiden keskisyyvyys on n. 7 metriä. Suomen suurimmat järvet ovat Saimaa, Päijänne ja Inarijärvi. Syvin kohta on löydetty Päijänteestä, josta on mitattu 95,3 metrin syvyys. Saimaa on osa Vuoksen vesistöä, joka 61 560 neliökilometrillään on Suomen suurin vesistöalue.

Rantasi parhaaksi

Oma ranta on kuin jatkettu olohuone: mukava paikka rentoutua ja virkistyä. Lisäksi se on maisemallisesti arvokas vesistön luonnollinen suojavyöhyke, joka toimii paitsi perheesi kylpylänä myös lintujen pesimipaikkana ja kalojen kutupaikkana. Siksi onkin hyvä huomioida, että niin perinteinen toimenpide kuin maton- ja pyykinpesu – huolettomasti hoidettuna - merkitsee uhkaa vesistölle..

- Säilytä ranta mahdollisimman luonnontilaisena ja rakentamattomana.
- Säädä rannan pensaikot ja muu kasvillisuus aina kun voit.
- Voit poistaa vesikasveja, jos ne haittaavat rannan käyttöä. Vie leikatut kasvit heti märkinä kompostiin. Muutoin kasvien ravinteet valuvat vesistöön
- Vältä harventamasta rantaviivan puustoa niin, että jälki tekee arven maisemaan.
- Käytä laituria ja pitkospuita, sillä jos kaivat tai ruoppaa rantaa, vesistöön pääsee rehevittäviä ravinteita. Toimenpiteet myös vaikeuttavat pieneliöiden elämää ja kalojen lisääntymistä.
- Älä ulota luonnontilaa tai vesiolosuhteita muuttavia toimenpiteitä rantaviivaan saakka.
- Huolehdi jätevesien käsittelystä.

Rehevöityminen - kasvava ongelma

Rehevöitymisen takana ovat vesistöön päässeet liialliset ravinteet. Ravinteita järviin tuottavat maatalous, haja-asutus, metsätalous, ilmansaastelaskumat yms. Aloitat ennaltaehkäisyn parhaiten muuttamalla lomakotisi pesukäytäntöjä ja pesuaineiden valintoja sekä huolehtimalla jätevesien käsittelystä asianmukaisesti.

Rehevöityminen näkyy

- Veden väri muuttuu ja näkösyvyys pienenee
- Kalastusvälineet ja rantakivet limoittuvat
- Rantaruovikko ja muu vesikasvillisuus yleistyy silmiinpistävästi. Monimuotoisuus vähenee
- Kalakanta muuttuu niin, että särkikalat lisääntyvät ja muut vähenevät
- Vesistöön ilmestyy levää, heinä-elokuussa, jopa sinilevää. Osa sinile-

vistä on myrkyllisiä. Levät erottaa muista kukintaa aiheuttavista tekijöistä helposti, sillä levät ovat limaista ainetta veden sisällä, kun taas siitepöly ja sieni-itiöt uiivat kuivana veden pinnalla.

- Vesistöissä on imumatojen toukkia, jotka voivat aiheuttaa ihoon paurautumalla järvisyhyä, vaaratonta mutta harmillista riesaa kutiavine paukamiseen

Ota yhteys kunnan terveystarkastajaan, jos epäilet rannassasi olevan sinilevää. Älä missään nimessä käytä sinileväistä vettä pesutai ruokavetenä - edes keitettynä. Älä myöskään ui sinileväisessä vedessä!

Rehevöitymisen havaittuasi

Jos havaitset järvestä rehevöitymistä, ilmoita asiasta ELY-keskukselle, kuntaan tai kalatalouskeskukseen. Vesistön tilasta kannattaa keskustella myös paikallisten asukkaiden sekä muiden järven käyttäjien kesken. ELY-keskukselle voi tehdä kirjallisen aloitteen järven kunnostuksesta.

Ekopyykkäri

Imeytä kaikki maahan

Rannan rehevöitymisestä huolta kantava mökkiläinen imeyttää maahan kaikki jätevedet - myös pyykki-, sauna ym. pesuvedet. Kaikki pesuaineet sisältävät monenlaisia vesiluonnolle haitallisia aineita.

Valitse luontoystävälliset pesuaineet

Valitsemalla fosforittoman pesuaineen ehkäiset rehevöitymistä. Vanha tuttu mäntysuopa on hyvä valinta yleispesuaineena uusimpien ekopesuaineiden rinnalla. Ympäristöystävälliset astianpesuaineet, saippuat, shampoot ja hoitoaineet löydät hyvin varustetuista valintamyymälöistä sekä luontaistuotekaupoista ja ekopuodeista.

Ota yhteyttä

Jos havaitset järvesi, lampesi tai merenrantasi tilassa jotain outoa tai tarvitset tarkempia ohjeita vesien suojelusta, ota yhteyttä kuntaan, jossa loma-asuntosi sijaitsee tai ELY-keskukseen.

Lisätietoja:

- Henttonen, K. ym. Sanoista tekoihin.
- Ympäristöystävällinen jätevesihuolto. Jätevesihuolto-opas pientalo- ja mökkirakentajalle.
- www.ymparisto.fi/vesikunnostus
- Suomen ympäristökeskus. Rehevöityneen järven kunnostus ja hoito, 2010.

Vesirakentaminen

Rantavyöhykkeet ovat tärkeä osa järven ekosysteemiä. Rantojen kasvillisuus mm. sitoo ravinteita ja estää rannan eroosiota. Ranta myös toimii kalojen, lintujen ja muiden eläinten elinympäristönä.

Rantaa voi kuitenkin olla tarpeen muokata virkistyskäyttöön sopivammaksi sekä kunnostaa, mikäli se on esimerkiksi haitallisesti umpeenkasvanut.

Vesilaki

Vesilain mukaan rannan omistajalla tai haltijalla on oikeus rakentaa rantaansa toisen vesialueelle ulottuva laituri, joka ei kuitenkaan saa aiheuttaa huomattavaa vahinkoa tai huomattavaa haittaa vesialueen omistajalle. Ongelmien välttämiseksi asiasta kannattaa kuitenkin keskustella naapurin ja vesialueen omistajan kanssa etukäteen samoin kuin selvittää, tarvitaanko kunnostukseen toimenpidelupa. Kuntien rakennusjärjestyksissä on eroja, mutta asia selviää paikalliselta rakennusvalvontaviranomaiselta. Veden ottaminen järvestä talousvedeksi on sallittua.

Vähäiset haitat, saa tehdä oman harkinnan mukaan

- Rantaan ajelehtineen kasvimassan poisto
- Vesikasvien niitto käsityökaluin (alle 0,1 ha)
- Haitallisten kivien poisto
- Rannan vahvistaminen kivillä
- Pienehkön laiturin rakentaminen (pinta-ala alle 10 m² pituus alle 10 m)
- Rantapuuston ja pensaikon hoito

Vähäistä suuremmat haitat

Ennen töiden aloitusta keskustele naapurisi ja vesialueenomistajan kanssa. Tee tarvittaessa kirjallinen ilmoitus kuukautta ennen rakennustöiden aloitusta vesialueen omistajalle ja ELY-keskukselle.

- Vähäinen lietteenpoisto (alle 100 m³)
- Yli 100m³:n lietteen poistot ja ruoppaukset tarvitsevat kirjallisen ilmoituksen

- Vähäinen vesikasvien niitto koneella (alle 1 ha)
- Yli 1 ha: niitot tarvitsevat kirjallisen ilmoituksen

Ilmoitusta varten löydät lomakkeen internetistä osoitteesta www.ymparisto.fi/vesikunnostus --> Rantojen kunnostus --> Ilmoitus vesirakennustyöstä

Suuremmat haitat

Ennen töiden aloitusta täytyy edellisten lisäksi selvittää ympäristöluvan ja kunnan toimenpideluvan tarve.

- Toiminta estää tai häiritsee muiden veneilyä tai aiheuttaa muuta häiriötä tai haittaa.
- Toiminta aiheuttaa muutoksia veden virtaukselle tai estää sen koko-

naan. Seurauksena saattaa olla veden laadun huononeminen, kasvillisuuden lisääntyminen ja umpeenkasvun nopeutuminen.

- Aiheuttaa naapurille haittoja, joita ei ole voitu sopia etukäteen.
- Suurehkot ruoppaukset tarvitsevat ympäristöluvan sekä kunnan toimenpideluvan (yli 1000 m³ tai 1000 m²), sekä mahdollisesti massojen läjitystä varten maisematyöluvan kunnalta.
- Vesialueiden täytöt ja aallonmurtaajat tarvitsevat ympäristöluvan sekä kunnan toimenpideluvan.
- Suurehkot laiturit (yli 10 m² tai pituus yli 10 m) tarvitsevat ympäristöluvan sekä toimenpideluvan.

Laituri

Miten laituri tulisi rakentaa?

Laituri tulee rakentaa siten, ettei siitä ole haittaa naapuritonteille, veneilylle tai kalastukselle. Myös luonnon monimuotoisuus pitää ottaa huomioon. Laiturin rakenteet eivät saa muuttaa veden virtausta sekä muutoksia ympäristölle on vältettävä. Edellytykset täyttää parhaiten paalujen tai ponttonien varaan perustettu laituri. Vesirakentamisasioissa kannattaa keskustella naapureiden kanssa jo aikaisessa vaiheessa mahdollisten riitojen välttämiseksi.

Vinkkejä laiturin rakentamiseksi:

- Kannattaa selvittää vedenkorkeuden vaihtelut, ylin ja alin vedenkorkeus
- Suunnittele laiturin koko ja paikka huolellisesti
- Valitse laiturin perustustapa: kiinteä vai ponttonien varassa
- Selvitä kevätjäiden liikehdintä, jos laituri jää paikalleen talveksi
- Vähäinen ruoppaus voi vähentää laiturin pituutta
- Laituri ei saa haitata veneilyä tai kalastusta
- Älä perusta laituria tontin rajalle
- Apuna voi käyttää asiantuntijaa ja palvelevaa rautakauppaa

Lisätietoja:

- Suomen ympäristökeskus: Hoida ja kunnosta kotirantasi.
- www.ymparisto.fi/vesikunnostus
- Kuntien www.sivut
- www.finlex.fi
- Vesilaki 19.5.1961/264

Loma-asunnon paloturvallisuus

Loma-asunnon paloturvallisuusmääräykset

Loma-asuntoja koskevat samat turvallisuusmääräykset kuin varsinaisia asuntoja. Palovaroitin on pakollinen ja lisäksi on hyvä huolehtia siitä, että loma-asunnolla on käytössä asianmukainen alkusammutusvälineistö kuten käsisammutin ja sammustuspeite. Useimmilla loma-asunnoilla on myös tulisijoja, joiden tulipesien ja hormistojen kuntoa tulee tarkkailla omatoimisesti.

- Vaihda palovaroittimen paristot vuoden välein ja testaa toiminta säännöllisesti.
- Huolla käsisammutin vuoden välein.
- Nuohoa tulisijat ja hormistot ainakin kolmen vuoden välein.
- Lämmitä talvella ja talven jäljiltä tulisijaa aluksi varovaisesti, ettei liian nopea ja raju lämmitys riko sitä.
- Mikäli lämmität tulisijaa pitkän kylmän jakson aikana, voit tarkastaa aluksi vedon riittävyyden polttamalla paperia hormistossa.
- Muista, että tulisijan peltiä ei saa laittaa kiinni ennen kuin viimeinenkin hiillos on palanut loppuun.

Avotuli

- Hanki lupa tulenteeseen maanomistajalta.
- Tarkasta, onko voimassa metsäpalovaroitus, joka kieltää avotulenteon.
- Valitse tulipaikaksi palamaton alusta (sora, hiekka, jne) tai poista palava pintamaa.
- Huomioi tuulen suunta ja voimakkuus.
- Varmista riittävä etäisyys metsästä, puista, sähkölinjoista rakennuksista, yms.
- Hanki sammutusvälineet paikalle ennen kuin sytytät.
- Sytytä turvallisesti! Älä koskaan käytä bensiiniä vaan ainoastaan sytytysnestettä tai tuohtia.
- Valvo tulta ja varmista riittävä jälkisammutus.
- Tulen sytyttäjä on vastuussa mahdollisista vahingoista.

Nestekaasu

Monella loma-asunnolla on käytössä nestekaasulaitteita, kuten grilli, jääkaappi, liesi yms. Kaasulla toimivien laitteiden kanssa on toimittava huolellisesti ja huolehdittava niiden kunnosta:

- Kaasulaitteita hankittaessa on varmistuttava, että laite on CE-merkitty, joka takaa laitteen täyttävän turvallisuusvaatimukset.
- Kaasupulloa on säilytettävä pystyasennossa.
- Kaasunkäytön jälkeen, sulje aina pulloventtiili.
- Pullon vaihdon jälkeen varmista, että painesäädin on tiiviisti paikallaan.
- Kiinteitä asennuksia saa tehdä vain hyväksytty kaasuasennusliike.
- Huonokuntoisten letkujen vaihdon, polttimen puhdistuksen saa tehdä myös itse.
- Letkujen tiiveyttä voi testata saippuavedellä.
- Käytettäessä huolehdi riittävästä ilman saannista.
- Älä käytä ulkokäyttöön tarkoitettuja laitteita sisätiloissa.

Loma-asuntososi osoite ja koordinaatit

Hätätapausten varalle on hyvä selvittää loma-asunnon osoite ja koordinaattitiedot. Nämä tiedot on hyvä sijoittaa näkyvälle paikalle sekä sisä- että ulkotiloihin. Näin myös mahdollisesti yksityisissä olevalla henkilöllä on pääsy tietoihin. **Paikkatieto löytyy helpoiten Häätäkeskuksen internetsivuilta www.112.fi. Ohjelma, joka löytyy ”Karttakoordinaatit”-linkin takaa, antaa sijainnin asettamisen jälkeen loma-asunnon koordinaattitiedot, jotka voi tulostaa.** Koordinaattien avulla pelastushenkilöt löytävät hätätilanteessa varmimmin perille.

Lisätietoja:

- www.spek.fi
- www.pelastustoimi.fi
- www.tukes.fi
- www.112.fi

Kemikaalit

Lähes joka päivä joudumme tekemisiin erilaisten kemikaalien kanssa esimerkiksi pyykätessämme, siivotessamme ja maalatessamme. Oikein käytettyinä kemikaalit eivät aiheuta vaaraa, mutta väärin käytettyinä ne voivat ympäristön saastuttamisen lisäksi ärsyttää ihoa ja silmiä ja aiheuttaa jopa myrkytysoireita. Reaktion voimakkuuteen vaikuttaa ennen kaikkea se, mitä kemikaalia käsittelet ja miten paljon sitä on joutunut elimistöösi. Eräät kemikaalit voivat aiheuttaa myös palo- tai räjähdysvaaran. Jos loma-asunnolla on käytössä biohajottamiseen perustuva jätevesijärjestelmä, ei viemärin avaamiseen tarkoitettuja kemikaaleja tule käyttää.

Ympäristölle haitallisimmat kemikaalit

- kemikaalit, jotka eivät hajoa, tai hajoavat erittäin hitaasti.
- kertyvät eliöihin tai ovat niille myrkyllisiä.
- esimerkiksi loistelamppujen, kuumemittareiden ja eräiden paristojen elohopea sekä useat puunsuoja-aineet.

Lue kemikaalipakkauksen etiketin tiedot huolellisesti aina ennen käyttöä, sillä etiketissä ilmoitetaan aineen mahdollisista vaaroista. Haitallisen aineen etiketistä pitää löytyä myös kemikaalilain mukainen haitallisen aineen merkki, jos siihen on aihetta!

Kemikaaliostoksilla

- Mieti, tarvitsetko kemikaalia ihan varmasti.
- Onko kemikaalille olemassa terveydelle haitattomampaa vaihtoehtoa? Joissakin vähemmän haitallisissa kemikaaleissa on Joutsen-merkki.
- Lue huolella kemikaalipakkauksen käyttöohje ja varoitusmerkinnät.
- Toimi käyttöohjeiden mukaan ja kunnioita varoitusmerkintöjä.
- Älä koskaan sekoita kemikaaleja keskenään.

Pyykinpesuaineet

Käytä fosfaatittomia pyykinpesuaineisiin, sillä fosfaatit rehevöittävät vesistöjä. Hyvä valinta pesuaineeksi on ekopesuaine tai vanha kunnan mäntysuopa. Huolehdi siitä, etteivät pesuvedet pääse suoraan vesistöön.

Astianpesuaineet

Useimmissa konepesuaineissa on fosfaatteja, joten suosi konepesuaineita, joilla on ympäristömerkki tai jotka hajoavat helposti biologisesti. Muista myös, että pesuainemääräksi riittää usein pienempi määrä kuin ohjeissa mainitaan.

Liuottimet

Esimerkkejä liuottimista tai niitä sisältävistä tuotteista ovat tahransuuttimet, maalit, lakat, mineraalitärpätit, tinneri ja lamppuöljy. Yleensä liuottimet ovat vaarallisia terveydelle ja ympäristölle. Useat liuottimet aiheuttavat myös palovaaran, sillä ne ovat helposti syttyviä. Muista kysyä vaihtoehtoisia tuotteita. Esimerkiksi maalia valitessasi kysy vesiohenteista vaihtoehtoa!

Putkenavausaineet

Kokeile tukkeutuneiden putkien avaamista mekaanisesti esimerkiksi hajulukonavaajan tai viemärinavausjousen avulla. Jos käytät avaamiseen kemiallisia aineita, muista, että ne saattavat ärsyttää ja syövyttää ihoa, sillä ne ovat vahvasti emäksisiä. Älä sekoita putkenavausaineita muiden puhdistusaineiden kanssa. Varmista sopivuus jätevesijärjestelmäsi kanssa.

Valkaisuaineet ja kloriitit

Älä koskaan käytä kloriittia yhdessä happamien aineiden kuten WC-pöntön puhdistusaineen, etikan tai sitruunahapon kanssa. Yhdistelmässä saattaa syntyä myrkyllisiä kaa-

suja. Vältä myös aineita, jotka sisältävät klooria, klooriyhdisteitä, fosfaatteja, fosfonaatteja, EDTA:ta, NTA:ta, optisia kirkasteita, ympäristölle vaarallisia liuottimia tai desinfiomisaineita.

Torjunta-aineet

Käytä torjunta-aineita vain, kun on aivan pakko, älä varmuuden vuoksi. Kotipuutarhoissa riittää usein luonnonmukainen vaihtoehto kuten kitkeminen tai katteiden käyttö. Sisällä lomakodissasi voit torjua kärpäsiä, paarmoja ja muita kiusallisia hyönteisiä kärpäspaperien avulla. Jos joudut turvautumaan torjunta-aineisiin, noudata huolellisesti annettuja ohjeita.

Polttomoottoreiden bensiinit ja öljyt

Öljytuotteet

Älä käytä bensiiniä, dieselöljyä tai muita öljytuotteita puhdistamiseen. Älä myöskään kaada öljytuotteita viemäriin. Ole huolellinen käsitellessäsi öljyjä, sillä maahan joutuessaan pienikin määrä öljyä voi pilata pohjavesiä. Öljytuotteet eivät ole vaarallisia, kun käytät niitä ohjeiden mukaan ja oikeaan tarkoitukseen.

Älä läikytä veteen

Käsittele bensiiniä ja öljyä varovasti, jotta niitä ei pääse läikkymään veteen tai maahan. Pelkästään desilitra öljyä pilaa 100 litraa pohjavettä juomakelvottomaksi.

Valitse lyijytön

Lyijytön bensiini ei tee polttomoottorista kokonaan saasteeton. Se kuitenkin vähentää pakokaasujen haitallisuutta sen verran, että lyijyttömään siirtyminen kannattaa - etenkin, kun se sopii kaikkiin nykyaikaisiin polttomoottoreihin.

Voiteluaineet

Käytä aina biohajoavia voiteluaineita, kun työskentelet luonnossa. Nykyään biohajoavia tuotteita on laaja valikoima teräketjuöljyistä hydraulikkaöljyihin. Pienmoottoreihin voit laittaa erityistä pienmoottoriöljyä, jonka kehittäessä on huomioitu toiminnan ympäristövaikutukset. Ajoneuvoissa käytetään nykyään täyssynteettisiä moottoriöljyjä perinteisen mineraaliöljyn sijasta. Kun käytät biohajoavia voiteluöljyjä ajoneuvoissa ja pienkoneissa, vähennät saastumisriskiä. Hyöty on suuri myös muulla tavoin: Moottoriöljyinä täyssynteettiset laadut ovat kestävämpiä kuin perinteiset mineraaliöljyt pidempien öljynvaihtovälien ansiosta. Niillä on myös polttoaineen kulutusta vähentävä vaikutus. Jos käytät lomakotisi alueella öljyjä ja voiteluaineita, varaudu myös vahingon varalle. Pienenkin onnettomuuden sattuessa imeytymään maahan valunut öljy turpeeseen tai öljynimeytyslevyyn. Voit myös ripotella öljyn päälle sahanpurua tai vaikkapa kissanhiekkaa imeyttämään öljyn itseensä. Kerää jäte talteen ja toimita se ongelmajätekeräykseen.

Moottorisahan ketjuöljyt

Oikea valinta moottorisahaan

Valitse moottorisahojen teräketjuöljyksi myrkytön ja hyvin biohajoava vaihtoehto, koska öljyä pääsee yleensä aina suoraan luontoon, mikä vaikuttaa välittömästi eliöstöön. Hajoamistuotteet eivät saisi olla luontoon kertyviä, ja lisäaineiden tulisi olla myrkyttömiä. Kaikilla kunnilla on jäteöljyn vastaanottopiste, johon voit toimittaa jäteöljysi.

Ympäristöystävällisesti

Bioöljyjen lisäksi markkinoilla on ainakin kahdenlaisia ketjuöljyjä, joita mainostetaan ympäristöä säästävinä: täyssynteettiset esteriperustaiset öljyt sekä uusioöljyt. Bioöljyt valmistetaan kasviöljystä, kuten rypsiöljystä. Täyssynteettisistä öljyistä esteriperustaiset öljyt biohajoavat paremmin, kuin tavanomaiset synteettiset öljyt. Uusioöljyihin lisätään kierrätettyä öljyä. Esimerkiksi Ekokem on kehittänyt uusioöljyjä metsäteollisuuden käyttöön.

Elintärkeä numero

Ensiapua myrkytystapauksissa saat myrkytyskeskuksesta: puh. (09) 4711

Lisätietoja:

- Suomen ympäristökeskus: Haja-asutusten vesiensuojelu kuntoon.
- Suomen ympäristökeskus: Kuluttaja ja kemikaalit.
- Suomen ympäristökeskus: Torjunta-aineet ja ympäristö.
- Suomen ympäristökeskus: Ympäristölle vaarallisten kemikaalien luokittelu ja merkinnät.
- Tikkurila: Kotimaalarin ympäristöopas.
- www.kuluttajavirasto.fi/tietoa/ymparisto
- www.vyh.fi/palvelut/julkaisu/elektro/kulutkem/kulutkem.htm
- www.vyh.fi/palvelut/julkaisu/elektro/uyk/pohjaves/pv_esite.htm

Huoltokirja

Huoltokirjan laatiminen on osa hyvää ja suunnitelmallista kiinteistön omistamista. Loma-asunnoille huoltokirjan laatiminen ei ole pakollista, mutta se on hyvä laatia myös niille. Huoltokirjan avulla voidaan seurata kulutustietoja ja huoltotarpeita sekä pitää kirjaa, milloin huollot on tehty. Kirjanpito auttaa myös ennakoimaan tulevat huoltotarpeet. Järjestelmällisellä huollolla vaikuttavat myönteisesti kiinteistösi arvoon.

Huoltokirja						
Tarkastuskohde	Jatkuva tarkkailu	Joka kevät	Joka Syksy	Kerran vuodessa	Kerran 2. vuodessa	Kerran 5. vuodessa
• Katto, rännit		x	x			
• Sokkeli		x		x		
• Vesi- ja jätevesijärjestelmä	x	x				
• Ikkunat						x
• Savupiippu ja niin edelleen		x			x	
Huolto toimenpide	Muuta	Huomiot		Päivä määrä		Tekijä
Rännien puhdistus		Tukossa puiden lehtiä		25.4.2011		Matti Meikäläinen
Kemikaalin lisäys puhdistamoon 50 litraa		Loppunut		25.4.2011		Matti Meikäläinen

Huoltokirjan tavoitteita

Hallitaan ja ylläpidetään kiinteistönpidossa tarvittavia tietoja, joita ovat mm.

- kiinteistön perustiedot
- toteutetut tarkastukset, huollot ja korjaukset
- energian ja veden vuosikulutukset
- yleiset tarkastusohjeet ja tuotekohtaiset huolto-ohjeet
- seurataan kiinteistön ylläpidon tavoitteita, esim. rakennusosien ja laitteiden käyttöiät ja kunnossapitajaksot sekä kunnossapito-ohjelma
- sisäilmaston tavoiteolosuhteet ja ohjeelliset toiminta-arvot
- kiinteistönhoidon tavoitteet ja laatutaso

Huoltokirjan hyötyjä

- kiinteistönpidon kokonaiskustannukset alenevat tai pysyvät helpommin suunnitellulla tasolla (esim. energian ja veden kustannukset pidetään tavoitteissa)
- suunnitelmallisella ja tarpeenmukaisella kiinteistön ylläpidolla saavutetaan kiinteistön rakennusosien ja laitteiden asetettujen tavoitteiden mukainen elinkaari
- kiinteistön arvo säilyy
- ennalta-arvaamattomien korjausten tarve vähenee
- terveellisten ja viihtyisien asuinolojen ylläpito helpottuu
- tyytyväisyys asuinoloihin kasvaa
- asukkaiden tietämys kiinteistön hoidosta lisääntyy

Miten huoltokirja laaditaan

Vuotuinen loma-asunnon yleistarkastus on hyvä tehdä keväisin, jolloin loma-asunto tarkastetaan talven jäljiltä. Apuna käytetään huoltokirjaa, josta voidaan katsoa tarkastettavat kohteet. Useimpia kohteita ei tarvitse tarkastaa tai huoltaa joka vuosi vaan tarkastusväliksi riittää kerran 2, 5, 10 tai 20 vuodessa. Huoltokirjan tulee perustua laitteistojen ja ma-

ateriaalien toimittajien käyttö- ja huolto-ohjeisiin, jotka on liitetty huoltokirjaan. Hyvä tapa on poimia näistä käyttö- ja huolto-ohjeista huoltotoimenpiteet yhdelle yhtenäiselle ”tarkastuslistalle”. Tarkastuslistan mukaisesti käydään läpi tarkastettavat kohteet ja, mikäli huollon tarvetta on, tehdään huolto ja kirjataan se ylös huoltokirjaan.

Esimerkkihuoltokirja

Kiinteistön kulutustiedoista kirjataan ylös sähkönkulutus, vedenkulutus, vesi- ja jätevesijärjestelmien kemikaalien kulutus, polttopuun meneki yms. (Ks. kuva.) Näin voidaan seurata kiinteistön vuosittaisia kulutusmääriä ja pidetään kiinteistön käytöstä ja ylläpidosta aiheutuvat kulut hallinnassa.

Valmiita pohjia huoltokirjan laatimiseksi:

- www.sakyla.fi
- <http://omakotiyhdistyslohja.fi>
- www.e-huoltokirja.com
- www.rakentaja.fi
- www.ymparisto.fi
- www.omakotiliitto.fi

Lähteet ja lisätietoja:

- www.omakotiliitto.fi
- www.ymparisto.fi
- Suomen rakentamismääräyskokoelma A4. Rakennuksen käyttö- ja huolto-ohje.
- Hekkanen, M. & Santalo, M. Omakotitalon huoltokirja, 2000.
- Pirinen, A. & Salminen, M. Käytössä olevan asuintalon huoltokirja. Laadinta - Käyttö - Esimerkki, 1999.

Lupia maiden ja vesien käyttöön

Suomessa metsästys ja kalastus on sidottu maanomistajuuteen, joten tarvitet maa- tai vesialueen omistajalta tai haltijalta luvan harrastukseksi. Maa- ja vesialueiden omistajia tai haltijoita ovat yksityiset ihmiset, seurakunnat, yhdistykset, osakaskunnat, yritykset, kunnat ja valtio.

Kalastusluvut

Kalastuksen edellytyksenä on valtion kalastushoitomaksun suorittaminen. Heittokalastukseen ja uisteluun yhdellä vavalla riittää läänikohtainen viehekalastuslupa, jolloin voit heittokalastaa läänin alueella vapaasti, pois luki virkistyskalastuskohteet. Läänikohtaisia lupia voi ostaa useamman läänin alueelle.

Mikäli kalastuksessa käytetään verkkoja ja katiskoja yms. tarvitaan valtion kalastushoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan lupa.

Vesialueen omistaja selviää helpoiten kysymällä asiasta paikalliselta asukkaalta. Yleisemmin vesialueen omistaja on osuuskunta, kaupunki, kunta tai valtio. Metsähallitus ja monet kaupungit ja kunnat myyvät lupia vesialueilleen. Helpoiten viehekalastusluvut hankit MMM:n sivulta <http://kalastuslupa.smilehouse.com> tai mmm.fi sivuilta löytyviä tilinumeroita käyttäen. Luvat voi myös ostaa posteista tai R-kioskeilta.

Poikkeuksia

- Onkiminen ja pilkkiminen eivät vaadi lupia
- Alle 18- ja yli 65-vuotiaiden ei tarvitse maksaa valtion kalastushoitomaksua eikä viehekalastusmaksua
- Verkkojen ja katiskojen yms. pitoon sekä ravustukseen ja uisteluun tarvitaan vesialueen omistajan lupa
- Uisteluun yhdellä vavalla ja viehekalastukseen tarvitsee läänikohtaisen viehekalastusluvan
- Virkistyskalastuskohteille tarvitet erillisen luvan

Virkistyskalastus

Suomessa on myös runsaasti erillisiä virkistyskalastuskohteita. Näillä alueilla kalaston katsotaan olevan keskimääräisiä arvokkaampia. Niissä elää joko luontaisena tai istutettuna arvokkaita lohikalakantoja, minkä vuoksi kalastus voidaan erillisen luvan avulla helpommin mitoitaa oikein. Näille virkistyskalastuskohteille tulee aina ostaa erillinen kalastuslupa.

Lisätietoja:

- Kalastuksen neuvontapuhelin: 0100 84 014
- Maa- ja metsätalousministeriö: www.mmm.fi (ohjeita kalastusluvista)
- www.kalapaikka.net (virkistyskalastuskohteita sekä muuta kalastustietoutta)
- www.villipohjola.fi (virkistyskalastuskohteita ja lupia Metsähallituksen vesialueille)
- www.rtkl.fi (tietoa kalakannoista)

Metsästys

Metsästäminen voi alkaa, kun on suorittanut metsästystutkinnon sekä maksanut riistanhoitomaksun. Lisäksi tarvitaan maanomistajalta tai metsästysoikeuden haltijalta suullinen tai kirjallinen metsästyslupa alueelle. Helpoiten metsälle pääsee liittymällä metsästyseuraan. Metsästyseuroilla ei useimmiten ole internet-sivuja ja muutenkin seuroja voi olla vaikea löytää. Kannattaa kuitenkin kysellä paikallisilta, onko heillä tietoa paikkakunnalla toimivista metsästyseuroista. Metsästyksestä valtion mailla ja lupien hankkimisesta saa tietoa villipohjola.fi -sivustolta. Lupia on saatavana myös tietuille yhteismetsäalueille.

Lisätietoja:

- www.riista.fi (metsästäjäin keskusjärjestö)
- www.villipohjola.fi (Metsähallituksen luvat internetissä)
- www.rtkl.fi (tietoa riistakannoista)

Moottorikelkkailu

Maastossa ajamiseen tarvitaan maaliikennelain mukaan maanomistajan lupa. Siten moottorikelkkailu on yleisesti sallittua vain jäällä ja moottorikelkkailureiteillä. Moottorikelkkailureiteillä noudatetaan tieliikennelakia. Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on maastossa käytettävä siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luontaiselinkeinoille, luonnolle ja muulle ympäristölle. Lisäksi on noudatettava varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi. Moottorikelkalla ei saa ajaa tiellä. Moottorikelkalla saa kuitenkin tarvittaessa ylittää tien tai sillan. Suurin sallittu nopeus reitillä ja maastossa on 60 km/h. Jääpeitteisellä vesialueella

suurin sallittu nopeus on 80 km/h. Mikäli hinataan perärekeä, jossa kuljetetaan henkilöä, suurin sallittu nopeus on 40 km/h. Suojakypärää on käytettävä sekä maastossa että moottorikelkkailureiteillä.

Lisätietoja:

- www.liikenneturva.fi (tietoa moottorikelkkailusta)
- www.villipohjola.fi (Metsähallituksen uraluvat)
- Kuntien www-sivut

Lupia tarvitaan Metsähallituksen alueilla

Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion mailla saa yleensä vapaasti liikkua jokamieheinoikeuksin. Luonnonsuojelualueilla ja joillakin muilla erikoisalueilla voi kuitenkin olla rajoituksia, jotka perustuvat esim. luonnonsuojelulakiin, suojelualueen perustamissääädöksiin tai järjestyssääntöihin. Muuhun kuin jokamieheinoikeuksiin kuuluvaan toimintaan tarvitaan maanhaltijan tai viranomaisen eli Metsähallituksen lupa. Lupa-asioista Metsähallituksessa vastaa pääosin Metsähallituksen luontopalvelut.

Toimia, joihin tarvitaan Metsähallituksen lupa valtion maa-alueilla, ovat esim.

- kalastus (onkiminen ja pilkkiminen eivät vaadi lupaa)
- metsästys
- maastoliikenne
- tulenteke muualla kuin siihen osoitetulla paikalla

Lupia Metsähallituksen alueille myyvät:

Villin Pohjolan asiakaspalvelu
Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet
Ylä-Lappiin luvat myydään vain Ylä-Lapin asiakaspalvelupisteistä

Saimaannorppa

Saimaannorppa on maailman uhanalaisimpia hylkeitä

Saimaannorppa (*Phoca hispida saimensis*) on yksi neljästä norpan alalajista. Se on erittäin uhanalainen ja talvikannan koko on nykyisin noin 260 yksilöä. Vuosittain syntyy noin 55 poikasta. Saimaannorpan suojelutyöstä vastaa Metsähallituksen Etelä-Suomen luontopalvelut ja sitä toteutetaan yhteistyössä Etelä-Savon elikeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, WWF Suomen, Itä-Suomen yliopiston ja Suomen luonnonsuojeluliiton kanssa.

- Erittäin uhanalainen (EN), erityisesti suojeltava, rauhoitettu, luontodirektiivin liitteen II priorisoitu ja liitteen IV laji
- Kokonaiskanta on noin 260 eläintä, joista lisääntymiskykyisiä on 100–150 eläintä. Puolet poikasista syntyy Metsähallituksen alueilla.
- Linnansaaren kansallispuisto on yksi parhaimmista norppa-alueista. Muita tärkeitä norppa-alueita ovat Koloveden kansallispuisto sekä Pihlajavesi.
- Uhkina kalanpyydykset sekä rantarakentamisesta ja muusta ihmistoiminnasta aiheutuva pesinnän häirintä. Ilmaston lämpenemisen arvioidaan lisäävän poikaskuolleisuutta.
- Tavoitteen mukaan kannan koko kasvaa vuoteen 2020 mennessä 400 yksilöön. Se vastaa Saimaalla 1960-luvulla ollutta hyljemäärää.

Mitä Saimaan norpan esiintymä alueella tulee ottaa huomioon:

- Vältä nailonverkkoja, puuvillalankaisia vahvemmat tekokuituiset verkot kalastavat myös nuoria norppia, kuutteja.
- Verkkokalastusta on rajoitettu usealla norpan lisääntymisalueella keväällä ja alkukesällä (15.4. - 30.6.). Kalastusrajoitusten ansiosta on eloon jäänyt enemmän poikasita.
- Ainoa tiedossa oleva keino säilyttää saimaannorppa on edelleen vähentää kalanpyydyksuolleisuutta.
- Norpan suojelemiseksi on sovittu tietyt kalastusrajoitusalueet.
- Tämä ns. kuuttien suojelun ydinalue on suuruudeltaan noin 1 500 km² ja kattaa keskeiset lisääntymisalueet.

Vältä liikkumista jäällä ja rannan tuntumassa keväällä

- Moottorikelkkailu ja mökkien talvikäyttö ovat lisääntyneet Saimaalla voimakkaasti viime aikoina.
- Lisääntymisen herkin jakso on synnytsaika helmikuun lopulla ja maaliskuun imetysjakso, jolloin poikanen on altis häiriöille.
- Mikäli pesä rikkoutuu, siitä aiheutuu häiriö imetyksessä.

Lähteet ja lisätietoa:

- www.metsa.fi
- www.mmm.fi

www.laatumaa.com

Laatumaa on osa Metsähallitusta.